

Vilarassau

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: Sector sud-est del terme municipal
Emplaçament: Carretera local que va d'Oló fins a Sant Joan d'Oló, poc abans del mas Rovira camí sud uns 2 km
Alçada: 610

Coordenades:

Latitud: 41.84519
Longitud: 2.04083
UTM Est (X): 420371
UTM Nord (Y): 4633033

Classificació

Número de fitxa: 08258-55
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Segle: X-XXI
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Número inventari: Sí: IPA 17163
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: 08258A0060001000000AG
Autoria de la fitxa: Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 12/11/2019 - 01:00

Descripció

Masia de grans dimensions, d'origen medieval. La seva estructura originària, molt ben planificada en forma de quatre naus amb un pati central, així com l'existència de dues habitacions a la primera planta semblants a unes cel·les, han induït a pensar que en algun moment podia haver estat un convent, però no es coneix cap notícia documental que avaluï aquesta hipòtesi. En tot cas, podem assegurar que en època medieval no era una masia convencional, sinó probablement una domus o casa forta que devia pertànyer a alguna instància important. El casal es troba emplaçat en un promontori força estratègic, al costat d'on hi ha l'església romànica de Sant Vicenç de Vilarasau. El conjunt és format per una gran construcció residencial, que compta amb una torre de defensa, més un bon nombre de coberts a llevant i un barri o clos tancat al sud. Tal com hem dit, la part residencial té el seu origen en una construcció de planta quadrada amb pati central. Tres de les naus (al sud, est i nord) consten en total de 17 arcs diafragmàtics apuntats. La nau de migdia no té arcs, però presenta, sobretot en el mur exterior, un parament de característiques medievals, fet amb petits carreus ben disposats i està reforçat amb contraforts. La resta de murs corresponents a aquest recinte quadrat tenen característiques similars. Sobre aquesta base d'època baix-medieval amb el temps Vilarasau va evolucionar cap a una masia més convencional. A la nau de ponent hi trobem el celler, amb grans bótes. El pati central es va modificar i va quedar relativament desdibuixat, amb la inclusió de construccions més funcionals. Als segles XVII i XVIII la casa s'amplià i, amb posterioritat a 1681, es dotà de la torre de defensa. En un moment donat (tal vegada al segle XIX) dues de les naus del pati interior (a sud i oest) es van sobreçar per fer-hi una galeria porxada de dos pisos obrada amb pilastres i columnes de maó, cosa que acaba de donar a la construcció un aspecte conventual.

La façana principal, a migdia, és part de l'obra baix-medieval però es devia sobreçar i modificar als segles XVII-XVIII. Compta amb un portal adovellat més diverses finestres emmarcades amb brancals i llindes de pedra. L'estructura és força atípica, amb una teulada partida amb vessants a diferents nivells que mostren l'evolució complexa de l'edificació. A l'angle nord-est s'aixeca la torre, de planta quadrada. És de quatre pisos, comptant que a la part subterrània hi ha una tina. La façana de tramuntana presenta una petita terrassa porxada on hi ha una cisterna que recull les aigües pluvials, perfectament canalitzades. En aquesta façana hi ha diverses dates inscrites a les llindes corresponents als segles XVII i XVIII, les quals indicarien que en aquest època la masia va ser ampliada sobretot en aquest sector.

A l'interior, la casa ha conservat molt bé les característiques constructives originàries. Al primer pis, en l'ala sud, hi trobem les dues habitacions que recorden cel·les de convent. Totes dues d'un format idèntic i amb un òcul de forma oval sobre la porta. A llevant del cos principal hi trobem uns coberts de forma allargada que pràcticament enllacen amb l'església. En un d'ells es conserva la premsa de vi.

Observacions:

Inclusa al Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Santa Maria d'Oló amb el num. 27 (Pla Especial Urbanístic 2011)

El nom oficial del mas és Vilarasau, de vegades escrit amb dues esses. Popularment, però, és més conegut com a Sau

Llindes amb inscripcions a la façana nord: 17(?), 1683, 1681, "1789 V. M (?) SSSDO Roser", 2002. Informació facilitada per Joan Soler Hewitson i Francesca Güell Sala.

Història

El mas Vilarasau correspon a l'antiga vila "Ansaldi", documentada des de l'any 957. Aquesta antiga vila o mas estava lligada a l'existència de l'església de Sant Vicenç de Vilarasau, que es troba al seu costat, documentada l'any 1134, al principi com a parròquia i després com a sufragània de Santa Maria d'Oló. L'estructura originària de la domus o casa forta que és la base de la masia actual, i que inclou un gran nombre d'arcs apuntats, devia aixecar-se en època baix-medieval. S'ha dit que es podria haver construït al voltant dels segles XV-XVI, però el cert és que no disposem de dades concretes que ens informin ni de la

cronologia ni de l'estatus que tenia aquest gran casal de característiques gòtiques. Una dada tal vegada significativa és que en el llistat de persones que van assistir a la reunió per tractar de la redempció del terme d'Oló el 1394, on hi apareixen gairebé tots els caps de família dels masos, no hi consta cap representant de Vilarasau.

Als segles XVII i XVIII la masia es va ampliar i remodelar, tal com indiquen les diverses inscripcions que ja hem comentat. Del 1631 coneixem un inventari de béns del mas. En aquesta data la casa tenia una mula, un burro i una burra. A la cuina tenia totes les eines necessàries per conrear les vinyes: parpal, aixades, magalles, magall i palafangues. Tenia també un alambí per destil·lar el vi dolent i obtenir aiguardent. Al celler tenia una tina de pedra i una de fusta; 5 bótes grans, 3 de 2,5 cargues, i dues bótes petites; 4 portadores, 2 barrals i 2 cèrcols de bótes grosses. Tenia, a més, una arada, un jou i 4 relles i 4 garbells (FERRER, 1991: 93). En aquesta època ja era, doncs, un mas convencional. També consta que havia tingut un molí d'oli o trull.

Sabem que, almenys des del segle XVII, els propietaris eren la família de cognom Vilarassau. Així, el 1608 Jaume Vilarassau va encarregar al pintor Joan Belill un retaule per a l'església de Sant Vicenç. Aquest retaule no s'ha conservat (GALOBART, 1996: 71-81). Més endavant, coneixem els noms d'alguns membres de la família gràcies al treball genealògic que ens han deixat consultar els actuals propietaris. El següent hereu conegut és Francisco Vilarasau, que devia néixer a mitjans del segle XVII. Es casà amb Teresa Gumà. El següent hereu fou Valentí Vilarasau Gumà, casat amb Margarita Portabella. El següent hereu fou Francisco Vilarasau Portabella, casat amb Rosa Espaniella(?). El següent hereu fou Isidro Vilarasau Espaniella (?), casat amb Raimunda Barnils. El següent hereu fou Bernardí Vilarasau Barnils (1790-1847), casat amb Francesca Casamitjana Torres (1793-1846). Sabem que Bernardí ja no residia al mas Vilarasau, sinó al carrer del Forn de Moià. Consta com a pagès hisendat i el 1834 era regidor de l'Ajuntament. L'hereva d'aquest matrimoni fou Anna Vilarasau Casamitjana (1814-1850), que es casà el 1834 amb Silvestre Soler Errando (1815-1875). Per tant, a partir d'aquesta generació els hereus van perdre el cognom Vilarasau i van adoptar el de Soler, que encara es manté en l'actualitat. Silvestre procedia d'una família d'antics paraires enriquits. Estaven emparentats amb altres famílies benestants de Moià, com els Batlles, que eren metges, i també amb la famosa nissaga de Sallent dels Torres Amat. El seu oncle era Fèlix Torres Amat, bisbe d'Astorga. La residència habitual de la família en aquesta època era la casa del cal Perxer, a la cantonada del carrer de les Joies, de Moià. El matrimoni va tenir cinc fills. L'hereu fou Joan Soler Vilarasau (1836-1917). Va ser notari i es casà amb Rita Torrens Jové (1851-1934). Rita era de Sarrià, i el matrimoni es va instal·lar en aquesta localitat barcelonina, que va ser la residència de la família en els anys posteriors. Un germà de Joan era Sebastià Soler Vilarassau (1839-1888), qui fou un destacat farmacèutic militar i metge. Exercí a Cuba i Filipines, i va ser mereixedor de diverses condecoracions. Gràcies a un article molt ben documentat sobre la seva biografia aparegut recentment hem pogut obtenir algunes dades sobre la família en aquesta època (RIERA, 2018: 8-13). L'hereu de Joan i Rita fou Joan Soler Torrens. Va fer carrera de medicina, com ja havia fet el seu oncle, s'establí de metge al Prat de Llobregat i es casà amb Angelita Feu Rodes. Joan era una persona liberal i freqüentava els ambients artístics i bohèmics de la Barcelona dels primers decennis del segle XX. Tenia poc interès en la propietat del mas Vilarasau, del qual en tenien us de fruit les seves germanes, les quals sí que van continuar freqüentant el mas i amb qui Joan va tenir certes desavinences. Es diu que Joan Soler Torrens portava alguns dels seus pacients de tuberculosi a Vilarasau perquè es recuperessin. L'hereu de Joan i Angelita fou Joan Soler Feu, nascut el 1920 i també metge com el seu pare. Es casà amb Mercè Hewitson Espanyol, d'ascendència anglesa però nascuda ja a Barcelona. Joan era l'hereu de Vilarasau però l'us de fruit continuava, com en la generació anterior, en mans de les seves tietes. Durant tot aquest temps a Vilarasau hi residien masovers. Quan el mas va quedar lliure de l'us de fruit i els darrers masovers, que eren la família Rabat Roca, van marxar, entorn de 1976, Joan va començar a restaurar la masia. En aquest moment el mas ja no conservava la documentació i pràcticament la totalitat del mobiliari havia desaparegut. L'hereu de Joan i Mercè fou Joan Soler Hewitson, actual propietari. El 1986 es casà amb Francesca Güell Sala. Una mica abans Joan havia continuat les restauracions de la masia i entorn de 1980 s'hi instal·là definitivament, i més tard la seva família. Des d'aleshores ell i el seu fill han tirat endavant l'explotació agropecuària.

Cal dir que en les escriptures de Vilarasau conta que des de feia anys tenia dues masoveries, que eren l'Illa i

la Casa Nova de Sau. No en coneixem notícies documentals però ambdues semblen construccions relativament recents, del segle XVIII o principis del XIX. A més, posseïa el mas Vilagur, aquest molt més antic, d'origen medieval, i que consta com una peça a part. Sembla que, almenys al segle XIX, els Soler Vilarasau també haurien tingut la propietat del mas Rojans. Se sap que Vilarasau tenia un forn d'obra, però se'n desconeix la ubicació. També es diu que era coneguda popularment com la Casa de les Mules, perquè se'n venien a fer tractes amb mules que ja estaven ensinistrades.

Bibliografia

- BENET, Albert; JUNYENT, Francesc; MAZCUÑAN, Alexandre (1984). "Sant Vicenç de Vilarassau", Catalunya Romànica, vol. XI "El Bages", Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, p. 391-392.
- FERRER, Llorenç i altres (1991). "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 64, 73, 93, 104, 115.
- GALOBART SOLER, Josep (1996). Els retaules barrocs de les esglésies del terme de Santa Maria d'Oló (1607-1781). Centre d'Estudis del Bages, Monogràfics, núm. 16, Manresa, p. 71-81.
- GÜELL SABATA, Àngela (1988). "Santa Maria d'Oló", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 471.
- RIERA FONTS, Carles (2018). "Sebastià Soler i Vilarassau, farmacèutic militar i metge", Modilianum, núm. 59 (2n semestre, 2018), Moià, p. 5-43.
- SOLÀ BACH, Sebastià (2011). Pla Especial Urbanístic del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable. Municipi de Santa Maria d'Oló, fitxa núm. 27.

